27. 6. 2012

ID: 84063

Litispendence

Z hlediska zjišťování existence překážky zahájeného řízení je - při identickém skutkovém základu věci - bez významu, jaké bude právní posouzení nároku žalobce, tj. zda bude posouzen jako nárok z opční smlouvy nebo jako nárok na náhradu škody způsobené porušením opční smlouvy.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 19/2011, ze dne 11.4.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. A. V., jako správce konkursní podstaty úpadkyně CH. G., a. s., zastoupeného JUDr. A. D., advokátem, se sídlem v P., proti žalované Č.o.b., a. s., se sídlem v P., o zaplacení 208,897.920,- Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 6 Cm 3/2010, o dovolání žalobce proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. srpna 2010, č. j. 8 Cmo 232/2010-41, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 28. května 2010, č. j. 6 Cm 3/2010-32, Městský soud v Praze zastavil řízení podle § 104 odst. 1 věty první zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), z důvodu překážky věci zahájené (výrok I.) a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

Vrchní soud v Praze k odvolání žalobce v záhlaví označeným usnesením potvrdil usnesení soudu prvního stupně ohledně zastavení řízení v částce 110,779.200,- Kč s příslušenstvím (výrok a/) a změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že řízení ohledně částky 98,118.720,- Kč s příslušenstvím se nezastavuje (výrok b/) a výrok II. usnesení soudu prvního stupně „se vypouští“ (výrok c/).

Soudy vyšly z toho, že:
1/ Dne 19. února 1997 uzavřela společnost CH.G., a. s. (dále též „úpadkyně“) jako prodávající a právní předchůdkyně žalované (IPB, a. s., dále jen „IPB“) jako kupující (dále též „smluvní strany“) smlouvu o úplatném převodu cenných papírů s odkládací podmínkou, jejímž předmětem byl prodej 131.880 kusů akcií společnosti B.h., a. s. o jmenovité hodnotě
1.000,- Kč, ISIN: CZ0008010709, (dále jen „akcie“) za celkovou kupní cenu ve výši 211,008.000,- Kč (dále jen „opční smlouva“).
2/ V článku I. opční smlouvy bylo sjednáno právo prodejní opce ve prospěch pozdější úpadkyně, jež mohlo být - s ohledem na dodatek č. 1 této smlouvy ze dne 10. dubna 1998 - uplatněno do 30. dubna 1999. Pozdější úpadkyně toto právo uplatnila vůči IPB dne 29. dubna 1998, avšak ta neučinila žádné kroky k registraci převodu akcií ve Středisku cenných papírů ani nezaplatila sjednanou kupní cenu.
3/ Dne 4. listopadu 1998 smluvní strany uzavřely dodatek č. 2 opční smlouvy, jímž zrušily veškeré své závazky a práva z této smlouvy vyplývající.
4/ Smluvní strany uzavřely dne 5. listopadu 1998 smlouvu o úplatném převodu týchž akcií, a to za kupní cenu v celkové výši 100,228.800,- Kč (dále jen „smlouva o převodu akcií“).
5/ Dne 22. prosince 1998 byl podán návrh na prohlášení konkursu na majetek společnosti CH.G., a. s., kterému bylo vyhověno dne 27. ledna 1999, a správcem konkursní podstaty byl ustanoven žalobce.
6/ V IPB byla dne 16. června 2000 zavedena nucená správa. Její podnik byl s účinností od 19. června 2000 prodán žalované.
7/ Ke dni 13. ledna 2006 byla emise akcií zrušena a 31. května 2006 byl na bankovní účet konkursní podstaty úpadkyně připsán podíl na likvidačním zůstatku společnosti B.h., a. s. v likvidaci ve výši

2,110.080,- Kč.
8/ Žalobou podanou u soudu prvního stupně dne 31. ledna 2001 se žalobce po žalované a společnosti IP B., a. s. (dříve IPB, nyní IP E., a. s.) domáhá zaplacení částky 110,779.200,- Kč s příslušenstvím představující rozdíl mezi kupní cenou ve výši 211,008.000,- Kč sjednanou v opční smlouvě a kupní cenou 100,228.800,- Kč, za kterou byly akcie - dle žalobních tvrzení - prodány podle smlouvy o převodu akcií, maje dodatek č. 2 opční smlouvy a smlouvu o převodu akcií za neúčinné vůči konkursním věřitelům, neboť na jejich základě byly akcie prodány za nápadně nevýhodných podmínek.
9/ Rozsudkem ze dne 5. září 2003, č. j. 49 Cm 34/2001-74, byla žaloba ve výše uvedené věci v celém rozsahu zamítnuta. V průběhu odvolacího řízení bylo řízení dne 5. února 2004 přerušeno z důvodu prohlášení konkursu na majetek společnosti IP B., a. s.

Soud prvního stupně uzavřel, že v projednávané věci jde o tentýž předmět, o němž bylo zahájeno řízení vedené u soudu prvního stupně pod sp. zn. 49 Cm 34/2001, když obě řízení jsou vedena taktéž mezi totožnými účastníky. Žalobce opírá svůj tvrzený nárok na zaplacení žalovaných částek o stejná skutková tvrzení, s výjimkou tvrzení o prodeji akcií, když v projednávané věci uvádí, že k prodeji akcií nedošlo, ale emise akcií byla k 13. lednu 2006 zrušena.

Na závěru o překážce litispendence nemůže přitom ničeho změnit ani rozdílná výše částek požadovaných žalobcem v uvedených řízeních, když rozšíření žaloby na částku 211,008.000,- Kč, jehož se žalobce v řízení sp. zn. 49 Cm 34/2001 domáhal, nebylo soudem připuštěno a v projednávané věci je žalovaná částka naopak snížena o vyplacený podíl na likvidačním zůstatku společnosti B. h., a. s. v likvidaci.

Odvolací soud potvrdil závěr soudu prvního stupně, podle něhož je v projednávané věci dána překážka věci zahájené, avšak pouze ohledně částky 110,779.200,- Kč s příslušenstvím, o níž je řízení pod sp. zn. 49 Cm 34/2001 vedeno, nikoliv však ohledně zbývající částky 98,118.720,- Kč s příslušenstvím, která předmětem uvedeného řízení není, neboť rozšíření žaloby v tomto rozsahu, navrhované žalobcem podáním ze dne 31. května 2002, nebylo soudem připuštěno.

Žalobce napadl výrok a/ rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 239 odst. 2 písm. a/ o. s. ř., uplatňuje přitom dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. a navrhuje, aby rozhodnutí soudů obou stupňů byla zrušena a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož je v projednávané věci ohledně částky 110,779.200,- Kč s příslušenstvím dána překážka litispendence, namítaje, že skutečnosti, že emise akcií byla k 13. lednu 2006 zrušena a že do konkursní podstaty úpadkyně byl vyplacen podíl na likvidačním zůstatku společnosti B.h., a. s., v likvidaci, jež žalobce uplatňuje (pouze) v projednávané věci, činí předmět řízení odlišným od předmětu řízení sp. zn. 49 Cm 34/2001.

Dle názoru dovolatele nejde jen o jiné právní posouzení věci, ale o odlišný základ uplatněného nároku, neboť „zánikem akcií z důvodu prodlení na straně žalované došlo k nemožnosti plnění závazku z opční smlouvy, specifikované v žalobě, a tím vznikla žalobci škoda, které se domáhá v předmětném řízení“.

Rozhodnutí odvolacího soudu je dle dovolatele zásadně právně významné ohledně posouzení, zda „skutečnost, že v průběhu odvolacího řízení ve věci žaloby na zaplacení kupní ceny za sjednaný prodej akcií ... dojde k zániku akcií, znamená, že jde o jiný nárok co do předmětu a základu než nárok na zaplacení kupní ceny“.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání uvádí, že dle jejího názoru je v projednávané věci dána překážka

věci zahájené, a navrhuje, aby dovolací soud dovolání jako zjevně bezdůvodné odmítl, resp. zamítl.

Dovolání je přípustné podle § 239 odst. 2 písm. a/ o. s. ř., není však důvodné.

S ohledem na datum vydání rozhodnutí soudu prvního stupně je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodné znění níže uvedených ustanovení občanského soudního řádu účinné k 28. květnu 2010, tedy naposledy ve znění zákona č. 420/2009 Sb.

Podle § 83 odst. 1 o. s. ř. zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení.

Citované ustanovení zakazuje, aby o stejné věci současně probíhala dvě nebo více soudních řízení; nastane-li takováto situace, překážka zahájeného řízení (litispendence) brání tomu, aby se pokračovalo v řízení, které bylo zahájeno později.

O stejnou věc se jedná tehdy, jde-li v pozdějším řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž již bylo zahájeno jiné řízení, a týká-li se stejného předmětu řízení a týchž osob. Tentýž předmět řízení je dán tehdy, jestliže tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním petitem vyplývá ze stejných skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn, tedy ze stejného skutku (srov. shodně např. závěry obsažené v důvodech usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. února 2011, sp. zn. 31 Cdo 365/2009, uveřejněného pod číslem 68/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek; dále jen „R 68/2011“).

V poměrech projednávané věci se takto obecně pojatá překážka věci zahájené prosazuje následovně: Účastníci tohoto i dříve zahájeného řízení jsou totožní. Obě řízení mají i stejný předmět, neboť jejich skutkový základ je vymezen shodně - žalobce se proti žalované domáhá zaplacení částky odpovídající výši majetkového prospěchu, který žalovaná (její právní předchůdkyně) měla na úkor úpadkyně získat porušením závazků vyplývajících z opční smlouvy (převzít a zaplatit akcie). Rozdíl tkví (jen) v tom, že v projednávané věci je dovozováno, že v důsledku zrušení emise již není možné akcie převést, pročež žalobci vznikla škoda ve výši neuhrazené kupní ceny akcií podle opční smlouvy snížené o podíl na likvidačním zůstatku společnosti Bankovní holding, a. s. v likvidaci, který byl žalobci po zrušení emise akcií vyplacen. Oproti tomu v dříve zahájeném řízení se žalobce domáhá přímo zaplacení kupní ceny podle opční smlouvy, maje její dodatek č. 2 a smlouvu o převodu akcií za neúčinné vůči konkursním věřitelům. V dříve zahájeném řízení se přitom žalobce domáhá zaplacení nižší částky (rozšíření žaloby na částku požadovanou v projednávané věci soud nepřipustil).

Z hlediska zjišťování existence překážky zahájeného řízení je - při identickém skutkovém základu věci - bez významu, jaké bude právní posouzení nároku žalobce, tj. zda bude posouzen jako nárok z opční smlouvy nebo jako nárok na náhradu škody způsobené porušením opční smlouvy (srov. obdobně R 68/2011).

Ve světle výše uvedeného Nejvyšší soud v projednávané věci uzavírá, že skutkový základ žaloby v projednávané věci a žaloby v dříve zahájeném řízení je shodný a je dána i obsahová shoda návrhů rozsudečných výroků v obou žalobách. V projednávané věci a v jiném řízení je proto vedle totožnosti účastníků řízení dána i totožnost předmětu řízení; jde tedy - v rozsahu dovoláním otevřeném (v rozsahu částky žalované v dříve zahájeném řízení) - o věci totožné ve smyslu § 83 odst. 1 o. s. ř.

Právní posouzení věci odvolacím soudem je tedy správné a dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. není dán.

Nejvyšší soud proto dovolání podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti